KONGRESVALGET I U. S. A.

JOHANNES LAURSEN

Den vigtigste konklusion af kongresvalget den 6. november 1962 er nok, at præsident Kennedy i den nye kongres kan regne med en lidt større tilslutning, end han kunne i sine to første præsidentår. Et sådant lille udsving i gunstig retning kan blive afgørende, da flere slag i den gamle kongres blev tabt på ganske få stemmer.

Skønt valgets stemmetal stort set pegede mod status quo, var selv dette i virkeligheden en sejr for Demokraterne. Det er næsten et dogme i amerikansk politik, at regeringspartiet skal tabe mandater ved »mellemvalgene«. Det er sket hver gang i nyere tid, med depressionsvalget 1934, to år efter Roosevelts tiltræden, som eneste undtagelse. Blot undgåelse af tab ville derfor være en pyskologisk sejr. I senatet forbedrede Demokraterne oven i købet deres i forvejen stærke stilling. De erobrede fire mandater, så de fik i alt 68 mandater mod 32. I Repræsentanternes Hus afgav Demokraterne fire mandater; men Republikanerne overtog kun to af disse, idet Husets mandattal, der på grund af Alaskas og Hawaiis ophøjelse til stater, midlertidigt var 437, nu igen gik ned til 435.

Partistillingen.

	Repræsentanternes Hus		Senatet	
	1960	1962	1960	1962
Demokrater	263	259	64	68
Republikanere	174	176	36	32

Cubakrisen kom mod slutningen af valgkampen og må antages at have haft betydelig indflydelse på udfaldet. Præsident Kennedy, der var gået meget aktivt ind i valgkampen, brød af den 20. oktober og fløj tilbage til Washington. Den 22. oktober holdt han sin tale, der annoncerede karantæneaktionen mod Cuba, og det blev derefter meddelt, at han ikke ville holde flere valgtaler. Søndag den 28. oktober, ni dage før valget, kom meddelelsen om russiske indrømmelser, der førte til afspænding af situationen. Præsidentens handlinger blev mødt med almindelig tilslutning og må have bidraget til valgresultatet. På den anden side henviser Demokraterne til, at de var handicappet, fordi præsidenten trak sig ud af selve valgkampen.

Han var imidlertid i høj grad i rampelyset, og der kan næppe være tvivl om, at nettovirkningen var hjælp til de demokratiske kandidater. Det ser ud, som om der ville være blevet en vis tilbagegang for Demokraterne, i overensstemmelse med traditionen, dersom Cubakrisen ikke var kommet.

Betydningen af 1962-valgresultatet ses måske bedst, når det erindres, at Demokraterne i 1948, da præsident Truman blev valgt, også fik netop 263 mandater i Repræsentanternes Hus. Ved mellemvalget i 1950, efter Koreakrigens udbrud, gik de ned til 234. I senatet gik de tilbage fra 54 mandater i 1948 til 48 i 1950.

Men i den amerikanske kongres fortæller den nominelle partistilling kun en del af historien. Analyser af *personforskydningerne* synes at vise, at Kennedyfløjen i Repræsentanternes Hus er blevet styrket på bekostning af konservative Demokrater. Når der således blev valgt 14 Republikanere i sydstaterne mod tidligere 9, betød det, at disse tab blev båret af konservative Demokrater, der hyppigst havde stemt mod præsidentens forslag. De nye demokratiske mandater, der opvejede tabene, tilfaldt i hovedsagen mere liberale kandidater, især i veststaterne.

Den første prøve på kongressens sindelag kom allerede den 9. januar, da Repræsentanternes Hus med 235 stemmer mod 196 vedtog at bevare en »Rules Committee« på 15 medlemmer frem for at vende tilbage til 12 medlemmer som før 1961. Personsammensætningen ville have betydet, at en 12-mands komité ville være blevet behersket af en koalition af konservative af begge partier, hvorimod en 15-mands komité erfaringsmæssigt i de fleste spørgsmål vil følge præsidenten med stemmetallet 8 mod 7. Da komiteen først blev udvidet i 1961, var det under tryk af den indflydelsesrige, senere afdøde speaker Sam Rayburn, som dog kun kunne mønstre 217 stemmer mod 212. Den større margin i år skulle være et godt varsel for regeringen. Afstemningen er så vigtig, fordi lovforslag kun når frem til behandling i huset, hvis Rules Committee tillader dette.

Samtidig med kongresvalget blev der holdt *guvernørvalg* i 35 af de 50 stater. Det samlede resultat blev uændret stilling; i alt 34 stater har nu som før demokratisk, 16 republikansk guvernør. Tallet dækker dog over væsentlig forskydninger. Republikanerne vandt tre folkerige stater, der hidtil var demokratisk styret, Pennsylvania, Michigan og Ohio, medens Demokraterne til gengæld overtog nogle mindre vigtige, men hidtil solidt republikanske stater som Vermont og New Hampshire. De nye republikanske guvernører William Scranton i Pennsylvania og bilfabrikanten George Romney i Michigan omtales herefter som præsidentkandidatemner.

Et bemærkelsesværdigt træk ved valget var en voksende tilbøjelighed hos vælgerne til *personlig stemmeafgivning*. Partitroskab synes at spille en aftagende rolle. Det var i mange tilfælde iøjnefaldende, at en stærk kandidat havde kunnet klare sig trods en for hans parti ugunstig tendens –

eller en kandidat af gennemsnittet blev foretrukket af vælgerne frem for en upopulær kandidat af flertalspartiet.

Udtalte eksempler sås i stater som Vermont og New Hampshire, der for første gang i generationer valgte demokratiske guvernører (og New Hampshire tillige demokratisk senator), og i Oklahoma, der modsat for første gang i historien valgte en republikansk guvernør. Måske det tydeligste eksempel forekom i staten New York, hvor Republikanernes kandidater gennemgående vandt med flertal på fra en halv til en hel million stemmer. En demokratisk kandidat, statens »comptroller«, var i stand til at vende strømmen og vinde med over 800.000 stemmers flertal. Begge partier erklærer at ville drage den lære at opstille kandidater, som uafhængigt af partinavnet kan antages at virke tiltrækkende på vælgerne. Det anses ikke mere for tilstrækkeligt blot at ride på partinavnet.

Valget satte i øvrigt punktum for nogle politiske karrierer, først og fremmest *Richard Nixons*. Den tidligere vicepræsident stillede sig mod manges råd som kandidat mod den demokratiske guvernør Edmund Brown i Californien. Brown havde i 1958 bremset den indflydelsesrige senator William Knowland. Brown var blevet stærkt kritiseret, bl. a. for sin vaklen i sagen om den længe udsatte henrettelse af Caryl Chessman. Han havde dog ikke desto mindre solidt fodfæste, og det var i bedste fald risikabelt at stille sig mod ham. Efter valget holdt Nixon en improviseret tale til pressen, der efter manges mening afslørede ham som en dårlig taber. Omend han kan have en begrænset indflydelse, må hans dage som præsidentemne anses for at være forbi. Den aldrende senator Alexander Wilay i Wisconsin blev erstattet med statens demokratiske guvernør Gaylord Nelson, og i Indiana blev den ultrakonservative Homer Capehart slået af en ung Demokrat, Birch Bayh.

Republikanerne har hilst deres fremgang i *sydstaterne* som et varsel om, at topartisystemet her nu er meget nær ved at være en realitet. Demokraterne kan ikke længere tage sydstaterne for givet. Ved de seneste præsidentvalg har flere af staterne haft republikansk flertal, og antallet af republikanske kongresmedlemmer har været jævnt stigende. En Republikaner kom inden for rækkevidde af valg til senatet fra Alabama i år; men kun stater i sydens periferi som Texas og Kentucky har faktisk valgt republikanere til senatet.

Situationen er ikke uden komplikationer for Republikanerne. De konservative sydstatsvælgere, der er mest tilbøjelige til at gå over til Republikanerne, er ingenlunde ivrige for negrenes ligestilling, og de frastødes af republikansk iver herfor i nordstaterne. Af samme grund kan Republikanerne heller ikke lægge for stærkt an på at erhverve negerstemmer i syden.

Antallet af *negre* i Repræsentanternes Hus voksede med ét medlem,

valgt i Los Angeles. I forvejen var valgt fire negre, fra New York, Chicago, Detroit og Philadelphia. To af dem har betydelig anciennitet og beklæder formandsposter i vigtige udvalg. Alle fem er Demokrater.

På grund af reglen om, at guvernøren udnævner en *midlertidig senator* i tilfælde af en senators død, er der siden valget allerede forekommet to personskifter, hvoraf det ene har betydet ændring af partistillingen. I staten New Mexico døde den demokratiske senator Dennis Chavez den 18. november. New Mexico valgte demokratisk guvernør, som imidlertid først tiltrådte 1. januar. Den endnu fungerende republikanske guvernør, Edwin Mechem, nedlagde sin post og lod sig af sin efterfølger for de resterende få uger, viceguvernøren, udnævne til den ledige post i senatet. I Oklahoma døde den indflydelsesrige senator Robert Kerr nytårsdag. Her stod den demokratiske guvernør, der ikke havde kunnet søge genvalg, for at skulle afløses af en Republikaner. Guvernøren, Howard Edmondson, lod sig på lignende måde udnævne til senator. Den identiske manøvre førte altså til, at dette mandat forblev på samme partis hænder. Partistillingen i senatet ved kongressens åbning blev altså 67 Demokrater mod 33 Republikanere.

Fordelingen af mandaterne i Repræsentanternes Hus på de enkelte stater reguleres hvert tiende år på grundlag af *folketællingen*. 1960-folketællingen bevirkede en række forskydninger, der første gang fik virkning ved valget i 1962. Største vinder var Californien, der gik op fra 30 til 38 mandater. Til gengæld gik New York ned fra 43 til 41, Pennsylvania tabte tre og en række stater i østen og midtvesten tabte et eller to mandater.

Alle stater, der havde gevinst eller tab, måtte forud for 1962-valget foretage en omlægning af valgdistrikterne, en opgave der voldte staternes lovgivende forsamlinger stort besvær. I staten Alabama opgav man, hvorefter samtlige kandidater måtte opstilles i hele staten.

I mange af staterne kunne flertalspartiet ikke modstå fristelsen til at indrette distrikterne på en sådan måde, at det pågældende parti blev begunstiget. Resultatet er en mangfoldighed af højst besynderligt formede valgdistrikter. Denne såkaldte *gerrymandering* gav dog undertiden bagslag, fordi vælgerne fandt, at den var unfair. Bedst lykkedes gerrymanderingen i Californien, hvor Demokraterne havde magten og fik held til at erobre samtlige otte nye mandater plus et niende, som toges fra en Republikaner. I alt valgtes 25 Demokrater i Californien, mod 13 Republikanere. I New York forsøgte Republikanerne med mindre held samme manøvre. Demokraternes tab blev indskrænket til de to mandater, som staten måtte afgive. I North Carolina forsøgte Demokraterne at udmanøvrere statens eneste republikanske kongresmedlem; men dette mislykkedes totalt, og for at føje spot til skade blev der endog valgt to Republikanere, begge i stedet for konservative Demokrater.

Der tales allerede om det næste valg i november 1964. Spændingen

om, hvem der skal være *præsidentkandidat* samler sig udelukkende om Republikanerne, idet Demokraterne ikke er i tvivl om, at de vil genopstille præsident Kennedy. Favorit hos Republikanerne er New Yorks guvernør Nelson Rockefeller, der slap helskindet fra valget, omend med noget mindre flertal end i 1958. Grunden hertil var formentlig en velpubliceret skilsmisse for et år siden samt angreb fra et nydannet parti på højrefløjen.

Konservative Republikanere gør forsøg på at hindre Rockefellers kandidatur. De vil samle sig om Arizonas konservative senator Barry Goldwater, som dog næppe har chance for selv at få opstillingen. Der er i stedet stemning for et af de nye ansigter blandt guvernørerne, eller en af de senatorer, der havde et godt valg, såsom den moderat-konservative Thruston Morton fra Kentucky.

Det sig nærmende præsidentvalg vil antagelig bevirke noget forøget iver blandt kongressens Demokrater for at følge præsidentens ledelse. De ved, at valgkampen i 1964 vil foregå i hans navn og blive ført på hans program og resultater. Selv om ikke alt for meget kan vides på forhånd, kan det antages, at præsidenten vil have større mulighed i den nye kongres for at få dele af sit program igennem.

Som vigtigste forslag har regeringen fremført tanken om en klækkelig *skattenedsættelse* som stimulans for landets økonomi, der ikke har vist så megen fremgang som ønskeligt og som de fleste europæiske lande. Dette beklages stærkt af regeringen, hvis ønske det er, at Amerika skal »gå fremad«. Omend langtfra ramt af nogen depression, synes det, som om økonomien er stillestående og på et niveau, der er kendetegnet af betydelig arbejdsløshed, gennemsnitlig fra tre til fem procent, i nogle egne af landet meget byrdefuld.

Skattelettelsesprogrammet møder modstand hos konservative, for hvem underskud på statsbudgettet er en vederstyggelighed, men får tilslutning fra liberale og fra væsentlige dele af forretningslivet. Teorien er, at kortvarige budgetunderskud vil føre til en forøget produktion med efterfølgende mulighed for budgetoverskud på længere sigt. Skattelettelse på et tidspunkt hvor der i forvejen er budgetunderskud er en uortodoks og dristig tanke, der billiges af mange fagøkonomer, men vil møde stærkere politisk modstand i USA end tilfældet ville være i Europa. Blandt modstanderne er den indflydelsesrige formand for senatets finanskomité, Harry Byrd.

Det andet større programpunkt er et forslag om en *sygeforsikring for ældre,* en plan, der bekæmpes ihærdigt af den amerikanske lægeforening. I den gamle kongres var der et flertal af nejstemmer. Senatet stemte forslaget ned med 52 stemmer mod 48. Efter det nye senats sammensætning kunne det se ud, som om stemmetallene i en ny omgang kunne stille sig omvendt. I Repræsentanternes Hus vil afgørelsen nok stå på vippen.

Et tredje vigtigt punkt er en plan om unionsstøtte til *undervisningen*. Regeringen finder dette uomgængeligt nødvendigt, dersom USA skal følge med i den stadig skarpere teknisk-videnskabelige konkurrence. Det springende punkt er et katolsk krav om støtte til private skoler. Tanken herom møder kompakt modstand ud fra doktrinen om adskillelse mellem staten og kirken. Skønt selv katolik er Kennedy blandt modstanderne. Mange katolikker i kongressen ønsker imidlertid at finde en form for støtte, og et katolsk medlem af Rules Committee, der normalt stemmer med regeringen, svingede ved lovforslagets behandling i fjor. Hans stemme blev udslaggivende. Udfaldet i den nye kongres er ret uberegneligt, også fordi negerspørgsmålet let kommer ind i debatten og kan blive afgørende for nogle medlemmer.

En lang række andre spørgsmål af intern såvel som udenrigspolitisk natur vil optage kongressen. Regeringen har især fremhævet de tre nævnte emner med klar prioritet for skattelettelsesplanen. Den højere vækstrate i økonomien med følgende fuldere beskæftigelse ses som nøglen til fremgang i det amerikanske samfund.